

Motion till riksdagen 2011/12:So580

av Finn Bengtsson (M)

Stöd och service till vissa funktionshindrade

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Bakgrund

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS, SFS 1993:387) är en viktig rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor. Lagen är tänkt att ge stöd och service till sådana funktionshindrade så att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet med lagstiftningen är alltså att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

LSS är ett komplement till andra lagar och innebär inte någon inskränkning i de rättigheter som andra lagar ger. Det är inte ovanligt att rättigheter enligt LSS kombineras med kommunala insatser för enskilda beslutade i enlighet med exempelvis socialtjänstlagen (2001:453). För LSS föreligger ett så kallat dubbelt huvudmannaskap, vilket i princip innebär att kommunen ansvarar för ersättning av belopp vid beviljande enligt lagen upp till 20 timmars stöd och service per vecka och staten står för ersättning av belopp för stöd och service utöver 20 timmar per vecka.

Försäkringskassan (FK) är den myndighet som förvaltar bedömning och beslut i fråga om ersättning enligt LSS till enskilda ska utgå och i vilken omfattning i så fall.

Fel! Okänt namn på

Motivering

På grund av en kraftig utgiftsökning över åren inom ramen för beviljat stöd och service enligt LSS har en översyn gjorts av en parlamentarisk kommitté i syfte att tydliggöra under vilka betingelser åtgärder enligt LSS ska beviljas eller inte. De förändringar i LSS som denna översyn lett till har sedermera skapat en ny tolkningspolicy av lagen inom FK vid bedömning och beslut om ersättning till stöd och service, vanligen kallat assistansersättning. Några av de beslut om avslag på assistansersättning som sedan följt har väckt mycket medial uppmärksamhet. Inte minst en dom i högsta instans 2009 till förmån för FK:s beslut i ett ärende om en mycket strikt tillämpning av beviljande av assistansersättning kopplad till en sökandes förmåga, eller snarare avsaknad av förmåga, att föra sin föda till munnen vid måltid har kommit att bli prejudicerande inom myndigheten för fortsatta sådana LSS-bedömningar. Denna fyrkantighet i bedömningen av FK och som uppenbarligen högsta domstolsprövning påvisat att man gjort och alltså fortsatt gör på myndigheten är helt korrekt enligt LSS i nuvarande form. Detta har upplevts som stötande av många, även av några av oss som lagstiftare, då vi inte ansett att detta är i linje med LSS ursprungliga intentioner och som fortsatt bör gälla.

Därtill har den andra parten av huvudmannaskapet, kommunerna, genom FK:s bedömningar och beslut efter lagskärpningen utsatts för svåra ekonomiska påfrestningar. En möjlig konsekvens av detta är nämligen att antalet assistansberättigade som hamnat under 20-timmars gränsen ökat sedan resultatet av översynen av LSS implementerats i FK:s bedömningar inför beslut. Således rapporterar FK att 269 assistansersättningssökande hamnade under 20 timmar 2010 och för första halvåret 2011 så många som 159, att jämföra med siffrorna 146 personer 2009, 100 personer 2008 och 57 personer 2007. En sådan ökning av antalet som beviljats assistansersättning under 20 veckotimmar kan av kommunerna kompenseras för en sökande som krävt mera timmar med en annan bedömning än den som FK gjort är den som kommunens omsorgsnämnder gör. Men oavsett detta hamnar all kostnad för sådan personlig assistans på kommunen ifråga och ingen på staten.

Vissa kommuner, däribland exempelvis min hemkommun Linköping, har i bred parlamentarisk enighet valt att bortse från Högsta domstolens tolkning av hur LSS bör tillämpas av humanitära skäl och utifrån hur man tolkat att lagstiftarens ursprungliga intentioner med LSS bör tolkas. Detta har emellertid lett till ett underskott för innevarande budgetår i omsorgsnämnden bara i Linköpings kommun på 14 miljoner kronor.

Vid besök tillsammans med ansvarigt kommunalråd på FK i Linköping med personal ansvarig för LSS-bedömningar och LSS-beslut framkom några intressanta synpunkter till förändringar för att förbättra läget för en tillämpning av LSS såsom det ursprungligen var tänkt enligt lagstiftarens intentioner. Jag vill därför att regeringen överväger att se över LSS genom dessa förslag:

1. En enig LSS-kommitté och den ansvariga myndigheten FK har önskat att se ett samlat huvudmannaskap för LSS tillämpning. Det är en olycklig och föga rationell uppdelning av det ekonomiska ansvaret för LSS till-

Fel! Okänt namn på

lämpning vid under (kommunerna) och över (staten) 20 veckotimmars bedömt och beslutat behov. I synnerhet förefaller denna arbiträra gräns av timmar på när kommunen respektive staten tar sitt ansvar som extra prekär om det skett en tydlig glidning i ansvarsfördelningen från stat till kommuner efter de bedömningar och beslut under senare tid som fattats av FK med vägledning av bland annat högstarättsinstansdomen 2009. För att undvika misstankar om att en sådan glidning i det ekonomiska ansvaret för reformen skett till nackdel för kommunerna men till fördel för staten utan att detta varit föremål för en regelrätt förhandling först, vore det lämpligare att huvudmannskapet överläts till endast en part. Det är då också rimligt att detta är staten, enligt de bedömningar som både den parlamentariska LSS-kommittén och FK gjort.

2. Specialister och handläggare av LSS-ärenden inom FK påtalar att man, till skillnad från exempelvis bedömningar i sjukförsäkringen, inte tillåts använda anslagna medel för att inhämta intyg från professionellt håll för att kunna göra en säkrare bedömning av behov för stöd och service i särskilda fall. Medan handläggare av till exempel en ansökan om sjukförsäkring kan ersätta sjukvården för medicinska intyg som ger en bättre och mera rättssäker grund för bedömning av nedsättning av arbetsförmåga till följd av sjukdom, så kan inte handläggare av en bedömning av behov för stöd och service enligt LSS på samma myndighet ersätta sjukvården (ofta handlar det här om att kunna ersätta expertis i form av legitimerade arbetsterapeuter) för professionellt intygande av behov för stöd och service enligt LSS i individuella fall. Detta hinder för att också öka kvaliteten och därmed rättssäkerheten för bedömningar av stöd och service enligt LSS bör alltså snarast undanröjas enligt min mening.

Stockholm den 29 september 2011

Finn Bengtsson (M)